

INFORMACJA PRASOWA

Polski mikroprzedsiębiorca – pasjonat z poczuciem misji. Zadowolony z pracy, choć nie zarabia kokosów. Oszczędza, wyjeżdża na krótkie wakacje, nie chodzi na zwolnienia. Ceni niezależność.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców zaprezentował wyniki autorskiego i jedyne w Polsce badania „**Sytuacja materialna, dochody prywatne oraz majątek polskich przedsiębiorców**”, portretującego właścicieli polskich mikrofirm. Głównym celem projektu było nakreślenie portretu socjo-demograficznego i materialnego drobnych polskich przedsiębiorców oraz poznanie ich postaw i opinii dotyczących warunków oraz perspektyw prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Badanie zrealizował dom badawczy Maison & Partners na zlecenie ZPP. Badanie – jak podkreślali eksperci podczas prezentacji raportu – unikatowe w skali kraju, pokazuje odbiegający od wielu panujących stereotypów profil polskiego mikro przedsiębiorcy.

Pasjonaci z poczuciem misji i potrzebą niezależności...

Dla większości polskich mikro-przedsiębiorców najczęściej wymienianym motywem założenia firmy była potrzeba niezależności (37%) oraz chęć realizacji własnej pasji (31%). Potrzeba niezależności, jako motyw założenia firmy dominuje wśród osób prowadzących działalność gospodarczą (43%). Wśród właścicieli spółek częściej wskazywanym motywem założenia firmy była niechęć do pracy na etacie oraz przymus ekonomiczny. Natomiast osoby łączące pracę na etacie z prowadzeniem firmy częściej niż inni wskazują na przypadek, który skłonił ich do założenia firmy.

Z przekonaniem o trafności decyzji o założeniu firmy

Większość przedsiębiorców (75%) ocenia pozytywnie decyzję o założeniu firmy i kontynuowałaby prowadzenie firmy, gdyby miała w tej chwili wybór między tym a innymi formami pracy (w tym przypadku jest również więcej przedsiębiorców

niepracujących równocześnie na etacie, a przede wszystkim prowadzących działalność gospodarczą). Jest jednak część przedsiębiorców, którzy chętniej pracowaliby na etat i są to głównie osoby niżej wykształcone i młodsze.

Wykształceni

Polscy mikro-przedsiębiorcy to zdecydowanie częściej osoby wykształcone – jest tu więcej osób z wyższym wykształceniem (69%) niż w całej populacji, a mniej z podstawowym i zawodowym (6%). Ponadto wśród przedsiębiorców jest również mniej mieszkańców wsi (19%) niż wśród ogółu Polaków (38%).

Z dziećmi w państwowych szkołach i przedszkolach

Większość przedsiębiorców ma dzieci (68%), z czego 60% ma więcej niż jedno dziecko. Większość dzieci małych przedsiębiorców korzysta z edukacji publicznej (88%), zarówno z publicznych żłobków i przedszkoli, chodzą do państwowych szkół i studiują na państwowych uczelniach. **Wydatki na dzieci polskich przedsiębiorców nie są również bardzo wysokie – 39% nie wydaje więcej niż 1000 zł na jedno dziecko miesięcznie.**

Nie zarabiają kokosów

Okolo 1/3 polskich mikro-przedsiębiorców, po odprowadzeniu niezbędnych opłat, zarabia nie więcej niż średnia krajowa. **Osób zarabiających powyżej 15 000 miesięcznie jest tylko 10% a powyżej 30 000 jedynie 4% ankietowanych.** Większe zarobki miesięczne można zaobserwować u przedsiębiorców prowadzących większe firmy, z większym obrotem i zatrudniające więcej pracowników.

Bez spektakularnego majątku i super samochodu

Większość polskich mikro-przedsiębiorców posiada własne mieszkanie lub dom całoroczny (86%) oraz samochód prywatny (83%). Oznacza to również, że 14% respondentów nie posiada własnego mieszkania, a 17% własnego samochodu. Ponadto okolo jednej trzeciej z nich jest właścicielem domu lub mieszkania na wynajem (30%), a mniej domu czy mieszkania letniskowego (27%).

Wśród marek użytkowanych pojazdów dominuje Audi – 10% (i samochodów tej marki jest zdecydowanie więcej niż wśród ogółu Polaków) oraz Opel, Skoda i Toyota

– czyli marki również powszechne wśród Polaków nie będących przedsiębiorcami. Jedynie 14% badanych zadeklarowało wartość użytkowanego pojazdu na powyżej 100 000 PLN

Ale z oszczędnościami

Większość mikro-przedsiębiorców to osoby oszczędne. Polscy przedsiębiorcy mają więcej oszczędności niż przeciętni Polacy. Trzeba jednak podkreślić, że nie zawsze są to oszczędności wykorzystywane do celów prywatnych – aż 47% właścicieli mikro firm zdarzyło się dofinansować działalność firmy z prywatnych pieniędzy i – co dosyć oczywiste – dotyczy to częściej osób prowadzących działalność gospodarczą niż spółki. Równocześnie drobnym przedsiębiorcom zdarzają się odwrotne sytuacje – pożyczania z firmy pieniędzy na życie prywatne.

Mimo trudności zadowoleni z życia

Interesujące, że mimo sytuacji materialnej nie odbiegającej zbytnio od warunków ogółu Polaków, to przedsiębiorcy wydają się bardziej zadowoleni ze swojej sytuacji (56% przedsiębiorców vs. 36% Polaków). Oczywiście są wśród przedsiębiorców również osoby w trudnej sytuacji finansowej, którym pieniędzy nie wystarcza na podstawowe potrzeby. Dominują wśród nich osoby z województwa łódzkiego i podlaskiego, prowadzące działalność nie dłużej niż rok i głównie wykonujące pracę fizyczną.

Na poziomie średnim polscy mikro-przedsiębiorcy są w podobnym stopniu zadowoleni z życia co ogół Polaków. Co ciekawe, zadowolenie z życia nie jest w zasadzie powiązane z rodzajem prowadzonej działalności firmowej, natomiast z uniwersalnymi cechami demograficznymi (czyli podobnie jak u innych Polaków) – bardziej zadowoleni z życia są przedsiębiorcy lepiej wykształceni, posiadający dzieci i starsi. Może to pokazywać, że rodzina, wykształcenie oraz doświadczenie nabywane z wiekiem stanowią kapitał, który pozwala im lepiej funkcjonować.

Komentarze ekspertów

Cezary Kaźmierczak, Prezes ZPP

ZPP jako jedyna organizacja pracodawców zajmuje się segmentem mikro i małych firm. Polacy są wyjątkowo przedsiębiorczym narodem i ta przedsiębiorczość oraz

odwaga, aby brać sprawy w swoje ręce jest jednym z bardzo istotnych czynników napędzających rozwój Polski. Utrzymanie i dobre funkcjonowanie segmentu mikro i małych firm warunkuje stabilizację klasy średniej i rozwój małych miast. Często większą wartość dla stabilnego rozwoju regionu wnosi 100 firm zatrudniających po 10 osób, niż jedna firma zatrudniająca 1000 pracowników. Dbajmy o ich rozwój, bo jak pokazuje nasze badanie mikroprzedsiębiorcy to ludzie niezwykle pracowici, oszczędni, nie obnoszący się z ostentacyjną konsumpcją, którzy nie chcą żyć na garnuszku państwa.

Prof. Dominika Maison, Maison & Partners.

Nasze badanie pokazało, że polski mikroprzedsiębiorca to już nie jest ten stereotypowy budylnik który chce tylko zarobić jak najwięcej pieniędzy. Wielu mikroprzedsiębiorców to osoby z wyższym wykształceniem, które założyły firmę po to, by być niezależnymi i realizować swoje pasje. Pracują więcej niż przeciętni pracownicy zatrudnieni na etatach, nie biorą zwolnień lekarskich i nie narzekają na to, że często nie zarabiają fortun.

**Mariusz Filipek – Pełnomocnik Ministra ds. deregulacji i dialogu gospodarczego,
Ministerstwo Rozwoju i Technologii**

ZPP przygotowało bardzo cenny raport dla gospodarki i dla przedsiębiorczości. Zawiera szereg danych obrazujących największy segment firm w Polsce. Z perspektywy Ministerstwa Rozwoju kluczowe były informacje na temat perspektyw rozwoju mikrofirm. Biorąc pod uwagę to, czego oczekują przedsiębiorcy, przygotowujemy ustawę deregulacyjną, która ma ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce.

Ignacy Morawski, Główny Ekonomista Pulsu Biznesu

Przedsiębiorcy odgrywają bardzo ważną rolę w gospodarce, tworzą firmy i miejsca pracy, a jednocześnie zapewniają gospodarce elastyczność, czyli zdolność dostosowywania się do zmian technologicznych. Małe firmy zwykle szybko adaptują nowe technologie, trendy, produkty, dzięki temu odgrywają ogromną rolę we wzroście gospodarczym i wzroście produktywności. Jednocześnie musimy brać pod uwagę, że są one mniej wydajne niż duże organizacje. W raporcie ZPP najbardziej zaskoczyła mnie informacja, że prawie połowa ankietowanych mogłaby zamienić obecną działalność na etat, co pokazuje jak ciężko jest prowadzić działalność gospodarczą.

O badaniu

Badanie zostało przeprowadzone metodą CAWI (*Computer Assisted Web Interviews*) na ankietach on-line na panelu badawczym Ariadna. Do badania zostali zaproszeni przedstawiciele sektora mikro (firmy do 9 osób zatrudnionych, niezależnie od formy) razem z jednoosobowymi działalnościami gospodarczymi. Łączna wielkość próby to N=658 respondentów. Badanie zostało zrealizowane w dniach 8-14 luty 2024 r.

Styl życia i związane z nim wydatki

- **Restauracje.** Połowa przedsiębiorców nie chodzi do restauracji wcale lub prawie wcale (21%) lub raz na kilka miesięcy (29%). Druga połowa korzysta z restauracji przynajmniej raz w miesiącu, a osób, które chodzą do restauracji przynajmniej raz w tygodniu jest zaledwie 3%.
- **Jedzenie z dostawą do domu.** Nieco mniej popularne jest zamawianie gotowego jedzenia do domu – z tego rodzaju usługi nie korzysta 31% przedsiębiorców. Aczkolwiek osób regularnie zamawiających jedzenie do domu (przynajmniej raz w tygodniu) jest nieco więcej niż heavy-userów restauracji (5%).
- **Wydatki na jedzenie poza domem.** W przypadku połowy osób wychodzących do restauracji i zamawiających jedzenie z dostawą do domu średnie miesięczne wydatki na te usługi nie przekraczają 200 zł.
- **Wydarzenia kulturalne.** Udział w wydarzeniach kulturalnych przynajmniej raz w miesiącu zadeklarowało 41% badanych przedsiębiorców. Połowa z nich wskazała średnie kwoty wydawane na ten cel do 200 zł miesięcznie.
- **Podróże.** Dominującym wzorcem podróży prywatnych są relatywnie częste, ale krótkie (2-3 dniowe) wyjazdy krajowe, których odbycie w 2023 roku zadeklarowało 78% badanych. Najpopularniejsze kierunki wśród polskich mikro-przedsiębiorców to Włochy, Hiszpania i Grecja.

Ocena sytuacji materialnej

- **Wystarczy na codzienne przeżycie.** Zdecydowana większość badanych przedsiębiorców opisuje swoją sytuację materialną jako wystarczającą na codzienne przeżycie, ale niestety niewystarczającą na dodatkowe większe wydatki (42%). Osób, które swoją sytuację określają jako złą na tyle, że nie starcza im na życie jest 11% - w tym 8% to takie, które muszą mocno ograniczać się by "związać koniec z końcem" jest 8%, a 3% nie starcza nawet na najpilniejsze potrzeby.
- **Jest jak było.** Dwie trzecie (63%) badanych mikro-przedsiębiorców zadeklarowało brak zmiany ich sytuacji materialnej w ciągu ostatniego roku, podczas gdy pogorszenie jej odczuł co piąty respondent (20%), a polepszenie zadeklarowało 16%. Co ciekawe, postrzeganie zmiany sytuacji w porównaniu do zeszłego roku jest mniej negatywne u przedsiębiorców, niż u ogółu Polaków.
- **Komu i dlaczego się pogorszyło?** Pogorszenie się sytuacji materialnej zadeklarowali częściej respondenci z województwa podlaskiego, łódzkiego, dolnośląskiego i kujawsko-pomorskiego, przedsiębiorcy wykonujący pracę w równym stopniu fizyczną co umysłową, nie zatrudniający osób, będący w wieku ponad 45 lat. Najważniejsze przyczyny pogorszenia się sytuacji materialnej to: inflacja (25%), wzrost cen / wyższe koszty (25%), spadek dochodów / obrotów (17%), mniej klientów (12%), działania rządu (8%), koszty zatrudnienia, składki ZUS (6%) i ogólna sytuacja gospodarcza w kraju i na świecie.
- **Komu i dlaczego się polepszyło?** Polepszenie się sytuacji odczuwają częściej przedsiębiorcy w województwie mazowieckim i podlaskim, osoby lepiej wykształcone (pomaturalne i wyższe). Polepszenie odczuwano dzięki: podwyżce zarobków własnych lub partnera (35%), większej ilości zleceń / klientów (19%), zmiany pracy własnej lub partnera (6%).
- **Zadowolenie z życia.** Niezależnie od oceny własnej sytuacji materialnej, zdecydowana większość przedsiębiorców to osoby zadowolone z życia i ich średni poziom zadowolenia z życia nie różni się zasadniczo od średniego zadowolenia Polaków. Podobnie również jak wśród wszystkich Polaków, tak

tez wśród przedsiębiorców bardziej zadowolone są z życia osoby starsze (powyżej 55 roku życia), lepiej wykształcone i posiadające dzieci.

Powody założenia firmy i ocena tej decyzji z perspektywy czasu

- **Niezależność, pasja i wyzwanie.** Bardzo silnym motywem rozpoczęcia działalności gospodarczej była chęć zachowania niezależności i posiadania poczucia swobody (37% wskazań w pytaniu otwartym) oraz niechęć do pracy na etacie (22%). Łącznie te dwa czynniki wskazano jako kluczowe dla decyzji o założeniu firmy wskazało 59% przedsiębiorców. Chęć zrealizowania swojej pasji wskazało jako czynnik motywujący do założenia działalności 31% badanych, odkrycie niszy na rynku 16%, a kolejne 7% założyło firmę, by zrealizować ciekawy pomysł, jaki chciano wdrożyć. Dla 12% założenie firmy było formą zainwestowania pieniędzy lub sposobem na ich zdobycie.
- **Przymus lub przypadek.** Z powodu przymusu ekonomicznego, braku pracy firmę założyło 19% badanych, a pod wpływem sugestii byłego pracodawcy 11%. Interesujące jest, że 22% badanych stwierdziło, że założyli firmę w wyniku jakiegoś zaistniałego przypadku. Zapewne to oraz poczucie otwierania działalności gospodarczej pod swego rodzaju przymusem przyczynia się w jakimś stopniu do tego, że zanotowano niemały odsetek respondentów, którzy z perspektywy czasu negatywnie oceniają założenie firmy (12%) oraz bardzo duży odsetek (47%) tych, którzy chętniej, gdyby mieli wybór, pracowali by u kogoś. Szczególnie ciekawym wynikiem jest to, że młodzi, pracujący w produkcji, fizycznie i nieposiadający wykształcenia respondenci niemal w 1/3 chętniej pracowali by w międzynarodowej korporacji, ewentualnie w firmie prywatnej, niż dalej prowadzili własne firmy. To sugeruje, że jest to grupa, która najgorzej radzi sobie z prowadzeniem własnej działalności.
- **Ocena decyzji założenia firmy.** Z perspektywy czasu $\frac{3}{4}$ badanych (75%) ocenia pozytywnie fakt założenia firmy, a w chwili obecnej mając wybór nieco ponad połowa (53%) kontynuowałaby prowadzenie własnej działalności. Szczególnie w przypadku osób w wieku 55 i więcej lat (70%), z ponad 10 letnim stażem na rynku (59%), z sektora usługowego (57%), łączących pracę fizyczną z umysłową (59%) i nie zatrudniających pracowników (57%) oraz posiadających wyższe lub pomaturalne wykształcenie (56%) pozostanie przedsiębiorcą jest ciągle najlepszą opcją.

Przeszkody w prowadzeniu działalności gospodarczej i chęć kontynuowania – podsumowanie

- Koszty pracy i podatki. Przedsiębiorcy dostrzegają bardzo dużo barier związanych z prowadzeniem działalności. W pierwszej kolejności wskazywane są bariery powiązane z wysokimi kosztami, zarówno wynikające z rosnących kosztów stałych (51%), wysokich podatków (49%) i wysokich kosztów pracy (43%).
- Prawo i biurokracja. Druga grupa barier jest powiązana z prawem i biurokracją. Przez przedsiębiorców wskazywana była niestabilność prawa (29%) i skomplikowane prawo gospodarcze (20%) oraz nadmiar obowiązków biurokratycznych (26%) i narzucane przez UE ograniczenia działalności / rozwoju firm i branż 13%.
- Przyszłość biznesu. Myśląc o nadchodzących 12 miesiącach zaledwie 1/3 nie bierze pod uwagę zakończenia lub zawieszenia swojego biznesu, większość badanych przedsiębiorców (60%) nie zastanawia się nad tą kwestią, natomiast 11% przyznaje, że jest prawdopodobne, że mogą zakończyć lub zawiesić swoją działalność biznesową. Odsetek tych osób jest znacząco większy wśród przedsiębiorców z średnich miast (20-99 tys. mieszkańców), będących 6-10 lat na rynku i z wykształceniem podstawowym i zasadniczym (warto podkreślić, że ci ostatni stanowią grupę ogólnie najmniej zadowolonych z prowadzenia własnej firmy).
- Powody kontynuowania działalności biznesowej. Najczęściej wymienianym powodem kontynuowania biznesu jest dobra kondycja biznesu. Jednak pojawiały się również powody o charakterze mniej pozytywnym, jak brak innych alternatyw (6%) czy długoterminowe zobowiązania (4%). Wypowiedzi te wskazują na pewne rozgoryczenie sytuacją, mogą być wskaźnikiem, że być może prowadzenie firmy nie spełnia pokładanych w niej oczekiwań i nie zaspakaja aspiracji, jednak w chwili obecnej część przedsiębiorców jest zakładnikami swych wyborów i działa w pewnym sensie „z przyzwyczajenia”, walcząc o możliwość pozostania na rynku.
- Powody zakończenia działalności biznesowej. Na pierwszym miejscu wśród przyczyn skłaniających przedsiębiorców do zamknięcia lub zawieszenia działalności są zbyt wysokie koszty prowadzenia biznesu oraz wysokość

składek i podatków (26%) oraz wprost zadeklarowane zbyt niskie przychody by móc prowadzić działalność (13%). Pozostałe wskazane przyczyny to wiek (6%) oraz brak zleceń, klientów (6%) i możliwości rozwoju (4%).